

## Täysistunto

Tiistai 10.10.2017 klo 13.59—17.18

### 6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ylimääräisen taiteilijaeläkkeen perusteella myönnettävistä perhe-eläkkeistä

Hallituksen esitys HE 58/2017 vp

Valiokunnan mietintö StVM 7/2017 vp

#### *Ensimmäinen käsittely*

**Toinen varapuhemies Arto Satonen:** Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 7/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

#### *Keskustelu*

14.55 **Ulla Parviainen kesk:** Arvoisa puhemies! Tässä on laki, jossa käsitellään taiteilijaeläkkeen perusteella myönnettävä perhe-eläke. On tosi hieno asia, että tämä nytten siirtyy lailla säädettäväksi. Tämä on erittäin iso asia henkilöille, vaikka heitä on vain noin 170, jotka ovat tämän eläkkeen piirissä. Meidän budjetissamme tämä ei ole iso summa, jos se on vähän reilu miljoona euroa, mutta erittäin tärkeä perheille, jotka tämän eläkkeen saavat.

Tässä yhteydessä on hyvä muistuttaa mieleen myös se, että taiteilijoiden tulonmuodostus on nykyisin hyvin vaatimatonta. Apurahan saajien eläkekertymä on pieni ja esimerkiksi yksityisten eläkevakuutusten ottaminen on mahdollista vain harvoille taiteilijoille. Kaikki taiteilijat nykyisin keräävät oman toimeentulonsa hyvin pienistä puroista. Apurahat ovat tärkeä toimeentulon lähde, mutta myöskin tietenkin oma taiteellinen tuotanto. Ainakin tutkimusten mukaan näyttää siltä, että siitä tuleva tulo on laskenut edellisistä vuosista. Paljon taiteilijoita elää meillä köyhyydessä, eli taiteilijoiden toimeentulo ja eläketurva kyllä vaatii jatkossakin täällä eduskunnassa tarkkaa tarkastelua ja toimenpiteitäkin sen parantamiseksi.

14.56 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys ylimääräisen taiteilijaeläkkeen perusteella myönnettävästä perhe-eläkkeestä on erittäin kannatettava asia. Jos ajatellaan taiteilijoita Suomessa, suurin osa elää todella pienillä tuloilla elikkä, sanotaan nyt, melkein köyhyysrajalla, joten on erittäin tärkeää, että asia huomioidaan nyt tällä esityksellä. Luovat alat ja se, mitä ne merkitsevät myös yhteiskunnalle ja maalle — se on tulevaisuutta. Luovat alat tulevat tarjoamaan erittäin paljon työpaikkoja, uusia työpaikkoja, joten myös perussuomalaiset ovat tämän huomanneet ja ovat kannattamassa hyviä esityksiä, jotka takaavat myös nämä uudet työpaikat. Myös tärkeä asia tällä hetkellä täällä kotimaassamme.

Liittyen myös tähän ja taitelijoihinkin, niin jos ajatellaan vaikka musiikkialaa, meillä on hyvin paljon erittäin pieniä toimijoita. Yli 90 prosenttia firmoista on ihan minifirmoja. Nii-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 101/2017 vp

tä vetää yksi ihminen ja pari ihmistä ja näin pois päin. Jos esimerkiksi musiikkialan ihminen, tekijä, saa tekijänoikeuskorvauksia, hän ei voi sillä pienellä firmalla niitä käsitellä, vaan häntä verotetaan henkilökohtaisesti tekijänoikeuksista, korvauksista. Näin ollen osa toimijoista on siirtänyt firmansa jopa Ruotsiin. Nyt tällainen lakialoittekin jossain valiokunnissa pyörii, joten toivottavasti se saa hyvää palautetta ja ymmärretään. Olen ymmärtänyt, että myös hallitus haluaa, että nämä pienyrittäjät menestyvät tulevaisuudessa.

**14.58 Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö todellakin on tässä meillä käsittelyssä. Ylimääräistä taiteilijaeläkettä saavan leskelle tai lapselle syntyy tämän lain myötä oikeus perhe-eläkkeeseen, kun laissa säädetty edellytykset täyttyvät.

Tällä esityksellä ei ole vaikutusta vuosittain myönnettävien taiteilijaeläkkeiden lukumäärään. Nehän ovat edelleen riippuvaisia valtion talousarvioon tarkoitusta varten otetun määrärahan suuruudesta. Meillä on paljon ammattikuntia ja toimijoita, jotka todellakin joutuvat miettimään, miten sitten eläkkeellä ollessaan pärjää tai miten leski siellä tulevaisuudessa mahdollisesti pärjää. Tällä hetkellä näitä taiteilijaeläkkeitä on maksussa hieman yli tuhannelle taiteilijalle, ja harkinnanvaraisen eläkkeen merkitys on ollut suuri erityisesti niille ansioituneille taiteilijoille, joiden tulot ovat jääneet mataliksi ja muodostuneet satunnaisiksi, koska työtkin ovat olleet satunnaisia. Heillä työ- tai yrittäjätuloihin perustuva laakisäätöinen eläketurva jää näin ollen hyvin alhaiseksi.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on jo aiemmin todennut, että jatkossa on edelleen kiinnitettävä huomiota taiteilijoiden sekä myös muiden itsensä työllistävien toimeentulomahdollisuuksien kehittämiseen ja sosiaaliturvajärjestelmän rakentamiseen siten, että turvan keriyttäminen ilman kannustinloukkuja on mahdollista. Erittäin tärkeän asian äärellä olemme nyt, ja tämä lausunto sosiaali- ja terveysvaliokunnasta oli myös yksimielinen.

**15.00 Pia Viitanen sd:** Arvoisa puhemies! Oikeastaan tämä keskustelu tuli hyvään paikkaan seuraten tuota edellistä teemaa, jossa totesimme, että kulttuuri ja taide on mitä tärkeintä. Silloin täytyy tietenkin muistaa myös se tosiasia, että taide ja kulttuuri tarvitsevat tekijänsä ja nämä tekijät tarvitsevat myös sen toimeentulonsa. Tämä on hyvin pitkäaikainen keskustelunaihe, kaiken kaikkiaan suomalaisten taiteilijoiden toimeentulo, eri taiteenalojen toimeentulo. Tässä on hyvä esimerkki. Hyvä, että mennään tähän suuntaan, mutta tosiasiaa juuri nämä talousarvioon varattavat määrärahat sitten taiteilijaeläkkeen tai apurahojen suhteen tietenkin ratkaisevat sen.

On myös monia muita asioita, millä kaiken kaikkiaan tätä toimeentuloa voidaan edistää. Yksi on yleisesti koko sosiaaliturvajärjestelmä, siihen liittyvät työttömyysturvajärjestelyt ja niin pois päin. Sitten on tietenkin näitä erillisiä, mistä meillä on nyt hyvä esimerkki tämä lainauskorvaus, joka meni oikeaan suuntaan ja nappiin, ja se oli hyvin tärkeää. Viime kaudella otettiin ensiaskeleet tässä kuvataiteilijoiden, jotka ovat usein melkein kaikkein köyhintä väkeä ja hyvin pienillä tuloilla, näyttelykorvausjärjestelmässä. Sitä tuupattiin eteenpäin, ja se on nyt edistynyt. On monia monia erilaisia keinoja, joita kokonaisvaltaisesti yli eri hallintokuntarajojen pitäisi pystyä tekemään, jotta saisimme kattavasti taiteilijoiden, kulttuurintekijöiden toimeentuloa kaiken kaikkiaan turvattua ja parannettua.

Tiedän, kun olen joskus tätä historiaa katsellut, että jo useiden vuosien ajanhan on tehty erilaisia selvityksiä, monia erilaisia selvityksiä taiteilijoiden toimeentulosta, mutta joskus tuntuu, kun kenttääkin olen paljon kuunnellut siellä, että aika hitaasti nämä toimenpiteet

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 101/2017 vp

ovat edistyneet siihen nähden, mikä tarve olisi. Varmasti edelleen on tarvetta siihen, että nimenomaan kokonaisvaltaisesti eri hallinnonalojen toimet ylittäen voisimme kiinnittää huomiota siihen, miten taiteilijoiden toimeentulon edellytyksiä voitaisiin parantaa.

**15.02 Outi Mäkelä kok:** Arvoisa puhemies! Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan laila on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista. Oikeus eläkkeeseen on tällainen oikeus, ja on katsottu, että nykyinen valtioneuvoston päätöksiin perustuva säädöspohja ei ole riittävä, ja sitä on jouduttu täydentämään vakiintuneilla käytännöillä, ja on ollut tarpeen myös säätää tästä taiteilijaeläkkeen perhe-eläkeasiasta laissa. Nykyisinhän tämä ylimääräiseen taiteilijaeläkkeeseen liittyvä perhe-eläke myönnetään valtioneuvoston päätöksen perusteella, ja nyt tässä esityksessä olennaisin muutos on, että perhe-eläkkeen harkinnanvaraisuus poistuisi, jolloin siis tämän eläkkeen saa laissa säädetyt edellytykset täytettyään, kun on sitä anonut. Erittäin tervetullut ja asioita selkeyttävä päätös.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 58/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.